

DATUM
30 Juni 2026

STELLER
C.G.C. Dekker

TOELICHTENDE NOTITIE VISIE CIRCULARITEIT

ONDERWERP

Toelichtende notitie
Visie Circulariteit en
Uitvoeringsprogramma

REGISTRATIENUMMER

TMS00657-968140750-
236

ZAAKNUMMER

Inleiding

Deze toelichtende notitie heeft tot doel het Algemeen Bestuur inzicht te geven in de onderbouwing van de Visie Circulariteit Waterschap Zuiderzeeland 2026–2035 en de gemaakte keuzes in het bijbehorende voorstel.

Om de beschreven richting in de Visie Circulariteit te onderbouwen, geeft deze notitie verdieping op de ambitie, de uitgangspositie, de financiële impact en de doorvertaling naar de uitvoering.

In deze notitie wordt achtereenvolgens behandeld:

1. Resultaat van de opiniërende behandeling in het AB op 2 juni 2026.
2. Ambitieniveau in de Visie Circulariteit
3. Visie volgt onder andere uit uitgevoerde en kansrijke maatregelen
4. Nul situatie Circulair Waterschap Zuiderzeeland
5. Financiële toelichting
6. Positionering en doorvertaling naar uitvoering

1. Resultaat van de opiniërende behandeling in het AB op 2 juni 2026

Het Algemeen Bestuur heeft de Visie Circulariteit besproken met aandacht voor ambitie, haalbaarheid en risico's. Daarbij is onderkend dat de transitie naar een circulair waterschap onzekerheden kent, onder andere door afhankelijkheid van regelgeving, kennisontwikkeling en externe ontwikkelingen.

Het AB heeft benadrukt dat een stapsgewijze en lerende aanpak passend is: werken met een duidelijke richting (stip op de horizon), gecombineerd met ruimte om te leren en bij te sturen. Ook is het belang onderstreept om naast kosten nadrukkelijk ook baten en kansen van circulariteit inzichtelijk te maken. Daarnaast is gewezen op externe ontwikkelingen, zoals de Europese Circular Economy Act (CEA), en het belang van monitoring en samenwerking, onder andere met andere waterschappen en STOWA.

Op basis van de gevoerde discussie heeft een meerderheid van het AB gekozen voor de minimale variant. Hiermee kiest het waterschap voor een beheerste en gefaseerde aanpak, met ruimte om op basis van voortgang en nieuwe inzichten bij te sturen, onder andere tijdens de evaluatie in 2030.

2. Ambitieniveau in de Visie Circulariteit

De in de visie opgenomen doelen worden als haalbaar beschouwd, met de kanttekening dat de nulsituatie nog niet volledig kan worden vastgesteld en dat zowel landelijk als regionaal de meet- en monitoringsmethoden voor het kwantificeren van circulariteit nog in ontwikkeling zijn.

Afwijken van de landelijk gekozen ambitie brengt aanvullende uitdagingen met zich mee. Landelijk wordt gewerkt aan circulaire oplossingen, producten en meetmethoden. Afwijking in tempo of doelstelling vraagt meer van de markt en leidt naar verwachting tot hogere kosten. Daarom is ervoor gekozen om aan te sluiten bij de landelijke doelen uit het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE).

3. De visie bouwt voort op uitgevoerde en kansrijke maatregelen

De Visie Circulariteit is opgebouwd op basis van projecten en maatregelen die binnen het waterschap al zijn uitgevoerd of als kansrijk zijn geïdentificeerd. Op basis hiervan zijn acht hoofdlijnen geformuleerd:

- Circulaire inkoop en opdrachtgeverschap
- Circulair assetmanagement
- Circulaire aanleg, bouw, renovatie en sloop
- Circulair onderhoud van oevers en dijken
- Circulaire bedrijfsvoering
- Circulaire zuivering
- Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking
- Programmamanagement en monitoring

Deze hoofdlijnen zijn in de visie verder toegelicht. In Tabel 1 aan het einde van deze notitie is een overzicht opgenomen van de geïdentificeerde maatregelen. Na vaststelling van de visie wordt dit nader uitgewerkt in een jaarlijks uitvoeringsplan. Daarbij wordt in samenspraak met het college beoordeeld welke maatregelen de grootste bijdrage leveren aan de doelstellingen en uitvoerbaar zijn binnen de beschikbare middelen.

De maatregelen in de tabel zijn in deze fase gebruikt om de visie te onderbouwen en te verkennen welke randvoorwaarden en expertise nodig zijn voor een volgende stap in de transitie. Dit overzicht vormt nadrukkelijk nog geen vastgesteld uitvoeringsplan.

4. Nulsituatie Circulair Waterschap Zuiderzeeland

In het NPCE worden de landelijke doelstellingen voor 2035 afgezet tegen de nulsituatie in 2016. Voor Waterschap Zuiderzeeland is gekozen voor 2021, omdat in dat jaar een materiaalstroomanalyse is uitgevoerd door Bureau7TIEN. Deze analyse is geactualiseerd met data uit 2025. Op basis hiervan is niet te verwachten dat een ander referentiejaar tot wezenlijk andere conclusies leidt. Het gebruik van 2021 biedt het voordeel dat gewerkt kan worden met een gevalideerde en gekwantificeerde nulsituatie.

De materiaalstroomanalyse vormt één van de bouwstenen voor bepalen van de nulsituatie. Tegelijkertijd bestaat er landelijk en regionaal nog onzekerheid over de exacte betekenis en meetbaarheid van 100% circulariteit. Daarom wordt gewerkt volgens het principe van learning by doing: het stapsgewijs verder concretiseren en verfijnen van de nulsituatie en de voortgang. Hiervoor wordt aanvullende expertise ingezet.

Daarnaast is voorzien in een evaluatiemoment in 2030, waarbij wordt beoordeeld of de inzet toereikend is om de tussendoelstelling voor 2035 te realiseren.

5. Financiële onderbouwing

In het AB zijn zowel een minimale variant als een basisvariant verkend. Op basis van de behandeling in het Algemeen Bestuur is gekozen voor de minimale variant.

Hiermee wordt invulling gegeven aan een stapsgewijze en beheerste aanpak richting de gestelde doelen (55% circulair in 2035 en 100% in 2050). De financiële onderbouwing van deze variant is opgenomen in het AB-voorstel.

Voor de uitvoering van de visie is een loonsom begroot voor het versterken van de benodigde competenties, waaronder:

- Data en monitoring
- Circulair assetmanagement
- Circulair inkopen en opdrachtgeverschap
- Duurzame grond-, weg- en waterbouw (GWW)
- Proces- en projectmanagement
- Juridische en financiële ondersteuning

Daarnaast is budget opgenomen voor onderzoek en kennisontwikkeling. Dit wordt ingezet voor:

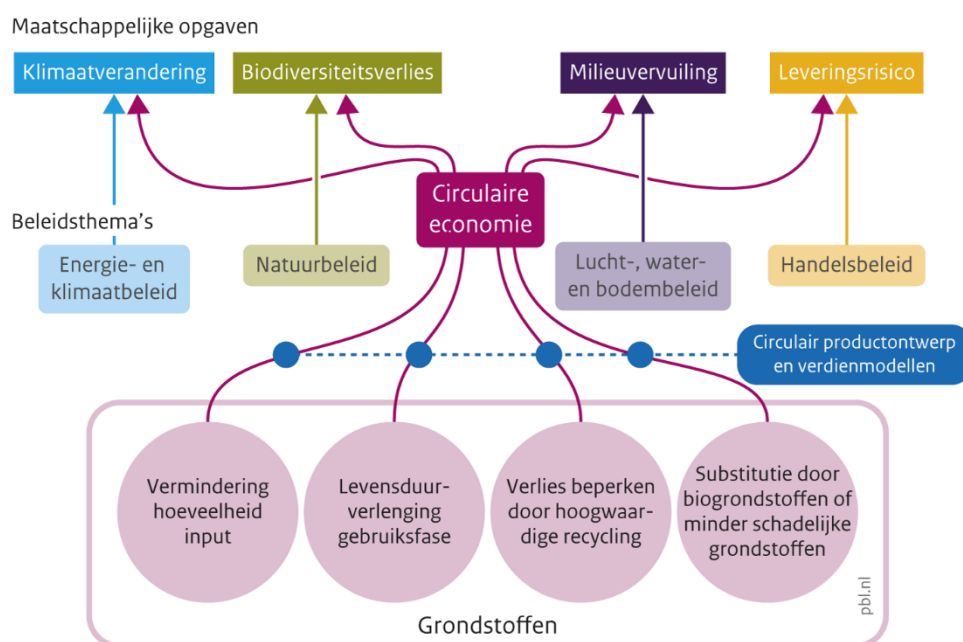
- Trainingen en workshops voor medewerkers
- Communicatie en kennisdeling over voortgang en resultaten
- Verkenningen en onderzoek naar circulaire kansen en oplossingen
- Samenwerking binnen en buiten de organisatie

Het impulsbudget voor circulaire projecten kan worden ingezet om nieuwe circulaire projecten te starten of om binnen lopende projecten aanvullende middelen beschikbaar te stellen waarmee deze circulaair kunnen worden uitgevoerd. Dit betreft een jaarlijks budget, waarmee naar verwachting elk jaar meerdere projecten worden gerealiseerd. Een belangrijk uitgangspunt is dat succesvolle projecten worden opgeschaald en opgenomen in de reguliere werkwijzen van het waterschap. Hiervoor wordt een werkwijze voorgesteld waarbij succesvolle projecten kunnen worden verwerkt in de meerjarenonderhoudsplannen, waarna eventuele kostenverhogingen of -verlagingen worden doorvertaald naar de begroting.

Voor investeringen is geen vast budget opgenomen. Deze worden per project afzonderlijk ter besluitvorming aan het AB voorgelegd, inclusief onderbouwing via een valuecase of brede welvaartsanalyse. In de visie is wel een doorkijk opgenomen naar investeringen die in het kader van de circulaire doelstellingen in de toekomst te verwachten zijn.

6. Positionering en doorvertaling naar uitvoering

De transitie naar een circulaire economie is een complexe opgave^{1 2}, omdat circulaire werk- en handelswijzen bijdragen aan meerdere maatschappelijke opgaven tegelijk. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft dit inzichtelijk gemaakt door de samenhang tussen circulariteit en andere beleidsthema's te duiden. Tabel 2 laat zien hoe circulaire economie zich verhoudt tot andere maatschappelijke opgaven en beleidsterreinen. Het PBL heeft dit met Figuur 1 helder inzichtelijk gemaakt.

Figuur 1 Positionering van circulaire economie ten opzichte van maatschappelijke opgaven en andere beleidsthema's (Bron: PBL¹)

De transitie naar een circulair waterschap draagt onder meer bij aan het klimaat- en energiebeleid, het biodiversiteitsbeleid, het verminderen van milieuvervuiling en het verlagen van leveringsrisico's van grondstoffen.

¹ Planbureau voor de Leefomgeving. (2025). *Integrale Circulaire Economie Rapportage 2025*. Den Haag: PBL. <https://www.pbl.nl/publicaties/integrale-circulaire-economie-rapportage-2025>

² Planbureau voor de Leefomgeving. (2025). *Werken aan transformatie: Reflectie op het Nationaal Programma Circulaire Economie*. Den Haag: PBL. <https://www.pbl.nl/publicaties/werken-aan-transformatie-reflectie-op-het-nationaal-programma-circulaire-economie>

Binnen het waterschap wordt al gewerkt aan deze thema's. Vooralsnog kiezen we ervoor om de circulaire economie te positioneren als een afzonderlijke transitie. Dit helpt bij het behouden van regie, het gericht inzetten van expertise en het volgen van voortgang. Tegelijkertijd houden we oog voor integraliteit. Het uiteindelijke doel is dat circulair handelen organisatiebreed de standaard is. In dat toekomstbeeld is een afzonderlijk centraal aansturingpunt mogelijk niet langer nodig. Tijdens de evaluatie in 2030 wordt expliciet beoordeeld of deze wijze van organiseren nog passend is.

Waar binnen veel sectoren de aandacht voor duurzaamheid zich jarenlang concentreerde op energieprestaties (CO₂), vindt nu een verbreding plaats naar meer integrale vraagstukken zoals circulariteit. De invulling hiervan is, net als in andere sectoren, een zoektocht naar concrete toepassing, meetbare voortgang en het combineren van ambitie met haalbaarheid.

Energie is relevant voor de circulaire visie wanneer het grondstoffen en reststromen betreft waaruit energie kan worden gewonnen, zoals biogas uit afvalwater. Energieopwekking valt onder de klimaat- en energieopgave en is daarom niet opgenomen in deze visie, om overlap te voorkomen. Wel wordt energie gezien als een samenhangend vraagstuk.

De programma's van het waterschap verschillen sterk in omvang, kapitaalintensiteit en materiaalstromen. Het is daarom aannemelijk dat de grootste circulaire effecten zich niet gelijkmatig over alle programma's verdelen. De Visie Circulariteit kiest bewust voor een combinatie van een brede start en een gerichte focus op programma's waar de grootste potentiële impact wordt verwacht. Deze aanpak maakt het mogelijk om te leren én tegelijkertijd effect te realiseren. Circulariteit vraagt ruimte om te leren, maar is geen vrijblijvende opgave: door vanaf het begin elk jaar bewuste keuzes te maken, combineren we leervermogen met gerichte sturing.

Kortom: Wat gaan we doen als het AB instemt met dit voorstel?

Na instemming van het AB werken we de uitvoering verder uit langs de volgende stappen:

- Werven van een aanjager voor de uitvoering (trekker/coördinator) die de organisatie helpt bij het concretiseren, plannen en borgen van maatregelen. Werven van de MKI-specialist en werven van de monitoringsmedewerker. Dit motorblok van de circulaire transitie kan daarna aan de slag.
- Opschalen van succesvolle projecten en het gericht door ontwikkelen van projecten met potentie, inclusief afspraken over eigenaarschap en monitoring.
- Vaststellen van de maatregelen voor het eerste jaar van uitvoering (incl. beoogde resultaten, planning, benodigde capaciteit en middelen).
- Opstellen van een maatregelenpakket voor het eerste jaar op basis van impact (prioritering) en uitvoerbaarheid.
- Door DenH laten prioriteren van de maatregelen door middel van het vaststellen van het jaarprogramma en dit een jaarlijks terugkerende wijze van prioriteren te laten worden.

Tabel 1 Overzicht van geïnventariseerde circulaire maatregelen. Deze eerste inventarisatie van maatregelen is gebruikt voor het opstellen van de Visie Circulariteit en het bijbehorende budgetvoorstel. Het betreft een eerste inventarisatie van mogelijke maatregelen per programma. Donkergroen gemarkeerde maatregelen hebben naar verwachting een grote bijdrage aan de doelrealisatie.

Maatregel	Status	Hoofdlijn	Programma	Afdeling
We wenden invloed aan voor toepassing grijs water	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Dienstverlening & Informatie
Verplichten afkoppelen van regenwater bij nieuwe ontwikkelingen (verordenend)	Bestuurlijk besluit nodig	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Waterbeleid & Omgeving
Stimuleren innovatieve methoden voor terugwinning uit effluent	Kunnen we op inzetten	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Zuiveringen & Gemalen
Regionaal depot ontwikkelen voor opslag/hergebruik van grondstoffen	Bestuurlijk besluit nodig	Circulair assetmanagement	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Project fosfaat terugwinning (struviet)	Bestuurlijk besluit nodig	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Waterbeleid & Omgeving
Project actief kool voor zuiveringen uit eigen bronnen	Kunnen we op inzetten	Circulair onderhoud van oevers en dijken	Schoon, gezuiverd, voldoende en gezond water	Waterbeheer
Opstellen van materialenpaspoort voor alle hiervoor in aanmerking komende objecten en installaties	Kunnen we op inzetten	Circulair assetmanagement	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Onderzoek financiële ondersteuning gemeenten bij afkoppelen	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Waterbeleid & Omgeving
Implementatie hulpstoffen van duurzame, circulaire oorsprong	Bestuurlijk besluit nodig	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Waterbeleid & Omgeving
Aantrekken specialist circulair opdrachtgeven en Milieukostenindicator (MKI)	Kunnen we op inzetten	Circulaire inkoop en opdrachtgeverschap	Bestuur en omgeving	Bestuur & Bedrijfsvoering
Aantrekken adviseur circulariteit als aanjager	Kunnen we op inzetten	Programmamanagement en monitoring	Bestuur en omgeving	Bestuur & Bedrijfsvoering
Project Cellulose terugwinning Zeewolde	Doen we al	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Waterbeleid & Omgeving
Verkenning mogelijkheden revisiewerkplaats	Kunnen we op inzetten	Circulair assetmanagement	Financiën, organisatie en informatie	Programma- & Projectmanagement
Terugwinnen van fosfaat via de sliblijn (HVC)	Bestuurlijk besluit nodig	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Zuiveringen & Gemalen
Stimuleren bewustwording en cultuurverandering	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Zuiveringen & Gemalen
Projecten productie van biogas door slibvergisting	Bestuurlijk besluit nodig	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Zuiveringen & Gemalen
Project effluent als grondstof (proceswater industrie)	Doen we al	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Waterbeleid & Omgeving
Project effluent als grondstof (irrigatiewater landbouw)	Bestuurlijk besluit nodig	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Waterbeleid & Omgeving
Project circulair onderhoud van dijken	Kunnen we op inzetten	Circulair onderhoud van oevers en dijken	Voldoende en gezond water	Waterbeheer
Ontwikkeling uniform circulariteitsmonitoring systeem (dataspecialist)	Kunnen we op inzetten	Programmamanagement en monitoring	Bestuur en omgeving	Zuiveringen & Gemalen
Ontwikkelen interne marktplaats voor hergebruik materialen (incl. regionaal)	Kunnen we op inzetten	Circulair assetmanagement	Alle programma's	Programma- & Projectmanagement
Ondersteunen van gemeenten/provincie bij afkoppelen met advies	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Waterbeleid & Omgeving
Klimaatneutraal Circulair Assetmanagement en Opdrachtgeverschap (KCAO) implementeren	Kunnen we op inzetten	Circulair assetmanagement	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Impactanalyse van innovatieve praktijkvoorbeelden	Kunnen we op inzetten	Programmamanagement en monitoring	Bestuur en omgeving	Waterbeleid & Omgeving
Impactanalyse om te bepalen waar circulariteit kan worden geïmplementeerd	Kunnen we op inzetten	Programmamanagement en monitoring	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Deelname aan Building Balance (biobased projecten)	Doen we al	Circulaire aanleg, bouw, renovatie en sloop	Bestuur en omgeving	Waterbeheer
Contactpersoon opslag materialen aanwijzen (materialenmakelaar)	Kunnen we op inzetten	Circulair assetmanagement	Financiën, organisatie en informatie	Programma- & Projectmanagement
Bij circulaire alternatieven voor producten en materialen onderzoeken we deze oplossing of starten een project	Doen we al	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Waterbeheer
Aantrekken data-specialist (GEO/monitoring /Circulaire Economie)	Kunnen we op inzetten	Programmamanagement en monitoring	Bestuur en omgeving	Dienstverlening & Informatie

Aanbieden trainingen en cursussen circulair werken	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Waterbeleid & Omgeving
We passen MKI-scores toe in GWW-trajecten (kennis opdoen of inkopen)	Kunnen we op inzetten	Circulaire aanleg, bouw, renovatie en sloop	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Samenwerken met organisaties voor reparatie en tweede leven materialen	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Projecten circulaire catering, dranken, kantoorinrichting, schoonmaak en IT	Kunnen we op inzetten	Circulaire bedrijfsvoering	Financiën, organisatie en informatie	Dienstverlening & Informatie
Project circulaire werkkleding	Doen we al	Circulaire bedrijfsvoering	Financiën, organisatie en informatie	Dienstverlening & Informatie
Project circulaire oevers en beschoeiingen	Kunnen we op inzetten	Circulair onderhoud van oevers en dijken	Voldoende en gezond water	Waterbeheer
Project afvalscheiding en hoogwaardige recycling werklocaties	Doen we al	Circulaire bedrijfsvoering	Financiën, organisatie en informatie	Dienstverlening & Informatie
Opstellen afwegingskader voor secundaire grondstoffen in projecten	Kunnen we op inzetten	Circulaire aanleg, bouw, renovatie en sloop	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Opstarten interne campagne (Sizzl)	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Ontwikkelen/implementeren standaard maatschappelijke valuecase in grote inkooptrajecten	Kunnen we op inzetten	Circulaire aanleg, bouw, renovatie en sloop	Bestuur en omgeving	Bestuur & Bedrijfsvoering
Maaisel uit taluds en dijken composteren	Doen we al	Circulair onderhoud van oevers en dijken	Voldoende en gezond water	Waterbeheer
Kennis uitwisselen via de kennisagenda Zuiderzeeland	Kunnen we op inzetten	Kennisuitwisseling en (financiële) samenwerking	Bestuur en omgeving	Zuiveringen & Gemalen
Implementeren en toepassen van "Leidraad Circulair ontwerpen" in bouw en aanleg projecten	Kunnen we op inzetten	Circulaire aanleg, bouw, renovatie en sloop	Bestuur en omgeving	Programma- & Projectmanagement
Implementeren (en borgen) circulair inkopen en aanbesteden	Doen we al	Circulaire inkoop en opdrachtgeverschap	Bestuur en omgeving	Bestuur & Bedrijfsvoering
Identificeren kansen voor circulaire bedrijfsvoering	Kunnen we op inzetten	Circulaire bedrijfsvoering	Bestuur en omgeving	Dienstverlening & Informatie
Deelname Programma Energie en Grondstoffenfabriek	Doen we al	Circulaire zuivering	Schoon, gezuiverd water	Zuiveringen & Gemalen
Deelname aan marktplaatsen voor circulair hergebruik restmaterialen	Kunnen we op inzetten	Circulair assetmanagement	Financiën, organisatie en informatie	Programma- & Projectmanagement
Circulaire doelstellingen opnemen in plan van aanpak dijkversterkingen	Doen we al	Circulaire aanleg, bouw, renovatie en sloop	Waterveiligheid	Programma- & Projectmanagement

* 'Doen we al' betreft lopende of vastgestelde activiteiten. 'Kunnen we op inzetten' geeft aan dat een maatregel past binnen de Visie Circulariteit, maar dat prioritering, uitwerking op impact/uitvoering en besluitvorming nog nodig zijn. 'Bestuurlijk besluit nodig' betekent dat voor deze maatregel een afzonderlijke bestuurlijke afweging en besluitvorming vereist is.